

Název vyučovacího předmětu: **DĚJINY TANCE A DIVADLA (DTD)**

Vzdělávací oblast: **Odborný základ**

Časová dotace vyučovacího předmětu: **1, 2, 2, 2**

Pojetí vyučovacího předmětu

Předmět Dějiny tance a divadla je uměnovědný. Při jeho studiu se však stále činí odkazy na živou praxi žáků, tak, jak se s ní v průběhu studia paralelně seznamují, a ve shodě s tím se zvyšuje i myšlenková náročnost výkladu. Do výuky je zařazen od 1. do 6. ročníku, a to v rozsahu 2 hodiny týdně, kromě 1. ročníku, kde se vyučuje 1 hodinu týdně.

V **předmaturitním cyklu** se věnujeme **soustavnému výkladu dějin tanečního umění**. Nejprve se věnujeme paralelnímu studiu rituálu a aktuálního tance; vysvětluje se geneze a setrvalé principy vznikání tance, poukazuje se i na kontroverzní a proměnlivé názory na tuto genesi, upozorňuje se na cykličnost a návraty tanečního vývoje.

Vysvětluje se střídání uměleckých stylů a sinusoida, podle které se toto střídání děje; poukazuje se na různorychlostní stylové proměny. Sledují se tři linie vývoje tanečního umění, tři taneční estetiky: aristokratická, lidová a profesionální. To vše je proloženo explikací prostřednictvím pojmů a poznatků poetiky tance.

Obecné cíle

Cílem předmětu dějiny tance a divadla je uvedení žáků do synchronních i diachronních kontextů tanečního umění. Jsou s ním seznamováni tak, aby byli schopni se orientovat v soudobém tanečním paradigmatu a byli si vědomi toho, že jejich tvorba znamená mnohostranný dialog.

Přínos k realizaci klíčových kompetencí a strategie výuky

Z klíčových kompetencí rozvíjí dějiny tance a divadla především:

Kompetence k učení

- cílem je naučit žáky vyhledávat samostatně, aktivně a vícezdrojově informace ve svém oboru a vyhodnocovat je

Učitel předkládá před žáky vizi poznání jako velkého dobrodružství ducha. Snaží se každý nový fakt, se kterým je seznamuje, uvádět do kontextu v jejich oboru, kultuře a do dalších zajímavých souvislostí. Motivuje žáky ke spolupráci v oblasti poznávání svého oboru. Snaží se přistupovat k žákům individuálně, rozumí, že každý žák je individuum s vlastním biorytmem poznání. Apeluje na jejich mimoškolní poznávání, které je v tanečním oboru *conditio sine qua non*.

Kompetence personální a sociální

- cílem je naučit žáky vnímat hodnocení svých výkonů a umět přijímat radu a kritiku, navazovat vztah se svými spolužáky na základě výměny užitečných informací i ve společné tvorbě

Pedagog vede žáky k přímému, čestnému a autentickému chování. Přátelským a vstřícným chováním vytváří model žádoucích mezilidských vztahů. Nikdy žáky neponižuje, sám nepředstírá vševědoucnost, nevynechá příležitost žáky povzbudit a pochválit, apeluje na jejich lepší já, předchází osobním konfliktům ve třídě, dbá na pozitivní atmosféru ve třídě a na budování demokratického charakteru školy.

Kompetence k řešení problémů

- cílem je naučit žáky uplatňovat při řešení problémů různé úhly pohledu

Učitel vede žáky ke konfrontaci různých úhlů pohledů na problém. Vysvětluje, že v jejich oboru je obvykle více než jedno řešení. Snaží se, aby pochopili relativitu hodnot ve vývoji umění, ale nezačali proto na hodnoty rezignovat. Zasvěcuje je do zákonitostí vývoje, sinusoidy dějin umění, jejich nepravidelné pravidelnosti. Nedovoluje jim dát se cestou dogmatického nebo normativního myšlení, při řešení problémů, rozptyluje jejich zděděné myšlenkové předsudky a případné logické chyby.

Kompetence komunikativní

- cílem je učit žáky kultivovanému a artikulovanému vyjadřování

Učitel tříbí odbornou terminologii žáků jako nástroj, který budou pro svou profesi potřebovat; pro rychlou domluvu v odborném prostředí. Sám svým příkladem a stálým povzbuzováním k četbě tříbí i jejich jazykovou kulturu obecně.

Kompetence občanská a kulturní povědomí

- kulturní přehled jako nezbytná podmínka k pochopení kontextuálnosti umění a umělecké tvorby

Přínos k rozvoji odborných kompetencí

Předmět přispívá k ovládnutí základů tvůrčí činnosti v oblasti současného tance. Žáci využívají při své umělecké činnosti znalosti z předmětu Dějiny tance a divadla, který učí, prohlubuje a rozvíjí následující odborné kompetence:

- využívat při umělecké činnosti znalosti o historickém vývoji a aktuálních tendencích současného tance;
- používat odbornou terminologii jako nástroj rychlého pochopení a domluvy v odborném prostředí;
- využívat poznatků moderní poetiky tance o formách, prostoru a kompozici tance;
- využívat poznatků moderní poetiky tance o zákonitostech tanečního pohybu, o energii, principech kompozice a střihu, expresivních a předexpresivních technikách.

Průřezová témata zařazená do výuky Dějin tance a divadla

Občan v demokratické společnosti

Výuka předmětu Dějiny tance a divadla přispívá k realizaci tohoto průřezového tématu zejména:

- rozvíjením klíčových kompetencí, zejména kompetence komunikativní a kompetence k řešení problémů;
- tím, že vede žáky k úctě k nehmotnému dědictví lidstva, k němuž patří taneční tradice a taneční umění;
- tím, že učí respektu a obdivu k taneční i obecné kultuře jiných národů a ras;
- tím, že žáky povzbuzuje k hrdosti na svůj obor, ke stavovské cti a schopnosti obhájit ji ve společenském dialogu;
- tím, že poukazuje na současný tanec jako na demokratické a svobodomyšlné prostředí a na závazky tanečníka vůči společnosti, která mu umožňuje pěstovat tak krásný obor.

Mezipředmětové vztahy

Předmět dějiny tance a divadla má vazby s předměty dějiny hudby (DH), dějiny výtvarného umění (DVU), taneční techniky (DTT, STT, MTT, KTT, PIL, JG), hudební nauka (HN), dějepis (DJ), český jazyk a literatura (ČJL).

Vzdělávací obsah

I. ročník, časová dotace 1 hodina týdně	
Očekávané výsledky vzdělávání	Učivo - tematické celky
<p>Žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pravidelně sleduje taneční produkci v Praze a vyhodnocuje ji; - uvědomuje si starobylost svého umění; - uvědomuje si pluralitu nabídek tanečního umění ve světě; - zařadí tanec mezi ostatní umělecké a kulturní jevy; - vnímá neznámé, mimoevropské kódy tance a tanečního divadla; - rozpoznává a respektuje odlišné umělecké konvence a tradice; - chápe taneční umění v celosvětovém kontextu; - samostatně dohledává videomateriály jak ve školní knihovně, tak ve veřejných knihovnách a videotékách; 	<p>Orientace ve světě současného tance a kořeny tanečního umění</p> <p>„Strom poznání“ (rodokmen) současného tance.</p> <p>Orientace v současném českém tanečním prostředí – osobnosti, soubory, festivaly, scény.</p> <p>Orientace v současném světovém tanečním prostředí – osobnosti, sobory, festivaly, scény.</p> <p>Seznámení se základními kanály poskytujícími informace o tanci – knihovny, videotéky, časopisy, literatura.</p> <p>Kořeny tance v rituálu a jeho vlivy a projevy v historii i současnosti.</p> <p>Pravěká kultura.</p> <p>Starověké mimoevropské civilizace – důraz na taneční a divadelní tradici</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - Indie - klasické indické tance - mytologie - Japonsko - divadelní a taneční žánry - mytologie <p>Základy evropské kultury – antické Řecko</p> <ul style="list-style-type: none"> - mytologie
--	--

II. ročník, časová dotace 2 hodiny týdně	
Očekávané výsledky vzdělávání	Učivo - tematické celky
<p>Žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> - orientuje se v základech antického odkazu a chápe jeho vliv na evropskou kulturu - uvědomuje si proměny přístupu k tanečnímu a divadelnímu umění v průběhu historického vývoje společnosti - zná kořeny evropského jevištního tance a jeho základní žánry - orientuje se v pojmech a osobnostech probíraných období, které souvisí s tanečním světem - chápe povahu a dědictví evropské taneční kultury v jejích přednostech i mínusech. - rozumí vývojové logice dějin tance; chápe relevantnost i relativnost periodizace dějin umění; - samostatně dohledává videomateriály jak ve školní knihovně, tak ve veřejných knihovnách a videotékách; - diskutuje bez zábran s pedagogem a kladou mu smysluplné otázky. 	<p>Základ evropské kultury</p> <p>Antické Řecko</p> <ul style="list-style-type: none"> - vznik a vývoj divadla - tragédie, komedie, pantomimos - postavení a role tance - základní mytologie a její vliv na evropské umění <p>Antický Řím</p> <ul style="list-style-type: none"> - proměny divadla a role tance <p>Středověk a jeho pohled na tanec a divadlo</p> <ul style="list-style-type: none"> - křesťanská církev a vztah k tanci a divadlu - proměny taneční kultury od raného do pozdního středověku <p>Renesance</p> <ul style="list-style-type: none"> - proměna vztahu k tělu a projevy v tanci - kořeny jevištního tance – nové žánry - ballo, mask - renesanční divadelní kultura - Shakespeare <p>Manýrismus a baroko</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozvoj jevištního tance a baletu – nové žánry - ballet de cour - tanec jako nástroj politické moci - Ludvík XIII. A XIV.

	<ul style="list-style-type: none"> - Francie, Itálie a její umělci důležití pro tanec - Moliere, Lully, Beauchamp <p>Rokoko – 1. Pol. 18. Stol.</p> <ul style="list-style-type: none"> - proměny jevištního tanečního žánru - opéra-ballet, ballet-pantomime - významné osobnosti a průkopníci - Weaver, Sallé, Camargo
--	---

III. ročník, časová dotace 2 hodiny týdně	
Očekávané výsledky vzdělávání	Učivo - tematické celky
<p>Žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> - orientuje se v tanečním vývoji 18. a 19. století - chápe žánrové a tematické proměny v umění jednotlivých období, dovede je zdůvodnit a kontextualizovat - orientuje se v základních pojmech a jménech, jež jsou relevantní pro vývoj tance v daných obdobích - rozumí vývojové logice dějin tance; chápe relevantnost i relativnost periodizace dějin umění; - usouvztažní charakter umění k povaze doby a společenských poměrů; - chápe povahu a dědictví evropské taneční kultury v jejích přednostech i mínusech. 	<p>Od klasicismu po revoluci na přelomu 20. století</p> <p>.</p> <p>Klasicismus</p> <ul style="list-style-type: none"> - zařazení ve světě tance - charakteristika, témata, náměty - zásadní osobnosti a tituly - Noverre, Angiolini - proměny tanečního jevištního žánru - ballet d'action <p>Preromantismus</p> <ul style="list-style-type: none"> - charakteristika, témata, náměty - zásadní osobnosti a tituly - Didelot, Blasis, Vigano <p>Romantismus</p> <ul style="list-style-type: none"> - charakteristika, témata, náměty - zásadní proměny tanečního jevištního žánru - zásadní osobnosti a tituly - Taglioni, Grisi, Elssler, Bournonville, Perrot - přesah odkazu daného období <p>Postromantismus</p> <ul style="list-style-type: none"> - charakteristika, témata, náměty - proměny tanečního jevištního žánru

	<ul style="list-style-type: none"> - osobnosti a tituly - Petipa, Ivanov, Čajkovskij - vystávající problematiky - přesah odkazu daného období - zásadní vliv na další vývoj jevištního tance a jeho forem <p>Proměny divadelního a tanečního světa na konci 19. Století</p> <ul style="list-style-type: none"> - filosofie - divadlo vs tanec - významné osobnosti - Wagner, Appia, Craig, Delsarte <p>Proměny v baletu</p> <ul style="list-style-type: none"> - Les Ballets Russes - filosofie - přínos, témata - osobnosti, tituly - Ďagilev, Fokin, Nižinskij, Stravinskij, Mjasin <p>Kořeny moderního tance</p> <ul style="list-style-type: none"> - proměny, příčiny, důvody - filosofie - osobnosti - Duncan, Fuller, Jaques-Dalcroze
--	---

IV. ročník, časová dotace 2 hodiny týdně	
Očekávané výsledky vzdělávání	Učivo - tematické celky
<p>Žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pojmenovává znaky modernismu, uvede příklady. Vysvětlí význam divadelních „vizionářů“ pro pozdější vývoj; - pojmenovává znaky jednotlivých avantgard a tvůrců; - charakterizuje světové i české taneční umění 20. století a jeho významné představitele; - charakterizuje díla významných choreografů a interpretační přístupy významných tanečníků a souborů; 	<p>20. století v tanci</p> <p>Evropská taneční moderna</p> <ul style="list-style-type: none"> - Německo - náměty, témata, otázky - zásadní osobnosti, díla a školy - Laban, Jooss, Wigman ad. - role tance v evropské společnosti a jeho politické využití - vliv na společnost - odrazy na území ČSR - československá avantgarda

	<p>Americká taneční moderna</p> <ul style="list-style-type: none">- kontexty, náměty, témata, inspirace- nejvýznamnější osobnosti, díla a školy- StDenis, Shawn, Graham, Limon- vliv na společnost <p>Nové taneční žánry</p> <ul style="list-style-type: none">- taneční divadlo- významné osobnosti- Bausch <p>Vliv politických událostí na tanec a tvůrce</p> <ul style="list-style-type: none">- projevy v dílech a myšlení tvůrců <p>Nová témata a přístupy k tanci</p> <ul style="list-style-type: none">- Francie, Belgie, Nizozemí- USA- Sovětský svaz- zásadní osobnosti- Cunningham, Kylián, Ek <p>Proměny v baletu</p> <ul style="list-style-type: none">- zásadní osobnosti- Balanchine, Cranko, van Manen, Bejart, Forsythe- náměty <p>Vznik nových pohybových žánrů, cross-over</p> <ul style="list-style-type: none">- pohybové divadlo- nový cirkus <p>...</p>
--	---